

Vardagslivet

Bostad i hemkommunen

Hyresbostad

Som kvotflykting har du och din familj rätt att få en hyresbostad i din kommun.

Hyresbostadens storlek och antalet rum beror på antalet invånare, men basutrustningen är vanligtvis den samma i hyresbostäderna. Hyresbostaden är personlig, det bor alltså endast en familj i varje bostad.

I hyresbostaden finns vanligtvis tambur, kök, vardagsrum, sovrum, dusch och WC. I kökets basutrustning ingår köksskåp, vattenkran och lavoar för disk samt spis och ugn för matlagning. Dessutom ingår kylskåp och i undantagsfall även diskmaskin.

I sovrummens och tamburens utrustning ingår vanligtvis skåp för kläder och andra saker du behöver förvara. I Finland är toaletten försedd med en toalettstol och en lavoar för tvätt av händerna. Duschen är försedd med golvbrunn.

Bostäderna är vanligtvis försedda med centralvärme, som håller dem varma vid kallt väder. I varje rum finns ett justerbart värmeelement. Täck inte värmeelementen med något.

Hyresavtal

Vanligtvis ordnar kommunen hyresbostaden, men i vissa fall ordnas bostaden av en stiftelse eller en privat hyresvärd. Hyresvärderna och hyresgästen undertecknar ett skriftligt hyresavtal. I avtalet fastställs hyran och längden på hyrestiden. Bägge parter är skyldiga att följa hyresavtalet.

Hyresbostäder hyrs vanligtvis ut som omöblerade, utan möbler, så du kan inreda bostaden på ett sätt som passar dig och din familj.

Hyresräkningar

Hyran för bostaden betalas varje månad som direkt girering till hyresvärderna. Om hyran inte betalas säger hyresvärderna upp hyresbostaden. Utöver hyran debiteras vanligtvis en separat vattenavgift, vars storlek beror på antalet personer som bor i bostaden. Vattenavgiften täcker rimlig användning av vatten. För riklig användning av vatten faktureras en separat tilläggsavgift.

Hyresgästen ska även själv ingå ett elavtal med en elproducent. Elräkningen betalas antingen varje månad eller fyra gånger per år som girering till elproducenten. Elräkningens storlek beror på hur mycket el hushållet förbrukat. Det är viktigt att följa med förbrukningen av el och vatten, eftersom riklig förbrukning innebär extra kostnader.

Ordningsregler

Vanligtvis hyr en kvotflykting och hans eller hennes familj en bostad i ett höghus, som ingår i ett husbolag som utgörs av flera bostäder. Alla husbolagets invånare ska följa husbolagets ordningsregler. I husbolaget och bostäderna råder tystnad från klockan 22 på kvällen till klockan 7 på morgonen. Du kan använda husbolagets tvättstuga endast då du har reserverat en tid. Bilar parkeras på parkeringsplatsen. Dessutom ska invånarna se till att omgivningen hålls ren och sortera sitt avfall. Om någon bryter mot ordningsreglerna kan grannarna kontakta husbolagets disponent.

Avfall

Alla invånare är skyldiga att se till att husbolagets område hålls rent. Allt avfall och soppåsar ska föras till sopkärnen avsedda för dessa. På gården utanför varje höghus eller i ett separat soprum finns sopkärn dit husbolagets invånare kan föra sitt avfall. I de flesta husbolag finns sopkärn för olika typer av avfall. Då ska invånarna själva sortera soporna för att kunna placera dem i rätt sopkärn. Vanligtvis finns det separata sopkärn för papper, papp och bioavfall. I vissa husbolag finns det även kärn för glas och metall. Resten av avfallet placeras i kärlet för blandavfall.

Underhåll av bostaden

Varje husbolag har en egen underhållsservice. Ta kontakt om du behöver hjälp med att reparera exempelvis kranar, avlopp eller uppvärmningsutrustning. Om du upptäcker exempelvis en vattenläcka i bostaden, ska du genast ringa servicebolaget. Du ska även informera hyresvärden om någonting går sönder i hyresbostaden. Hyresvärden är skyldig att reparera eller byta ut apparater som inte fungerar, såsom kylskåp, spis och vattenkranar. Om felet beror på användaren kan du själv bli tvungen att betala för reparationen eller den nya apparaten.

Att göra inköp och röra sig i kommunen

Butik

Varje finländsk kommun har en butik, ofta till och med två butiker, i centrum. Finländare köper för det mesta mat- och andra hushållsvaror i stora butiker och varuhus. Intill varuhusen finns även kläd- och skoaffärer. Priserna i olika varuhus kan variera, så du kan fråga invånarna som bott på orten längre var det lönar sig att handla.

När du går in i butiken ska du ta en kundvagn eller korg i vilken du kan samla in dina inköp. Butiken har olika avdelningar för olika produkter. Vid grönsaks- och fruktavdelningen samlar du själv in i en plast- eller papperspåse den mängd grönsaker eller frukter som du behöver. Placera påsen med grönsaker eller frukter på vågen och tryck på produktens nummer, så skriver vågen ut en lapp med priset. Fäst prislappen på sidan av påsen. Bröd kan du välja själv vid bröдавdelningen. Välj själv kött och fisk och be sedan försäljaren vid specialdiskarna om dem. Butiken kan även sälja kläder och skor vars priser finns på produkterna. Betala för varorna vid kassan med antingen kontanter eller bankkort. I finska butiker ska du själv packa varorna i kassar.

På medelstora orter och städer finns det matbutiker som ägs av invandrare. Där hittar du råvaror, kryddor och tillbehör för att laga mat från olika kulturer. Möjligheten att tillaga och njuta av bekant mat gör livet i Finland trivsammare. Fråga var du kan hitta dessa matbutiker i din kommun eller närliggande kommuner.

I många butiker finns numera även postens serviceställe, där du kan skicka och hämta post och paket. Medelstora kommuner och städer har även ett separat postkontor.

Torg

Medelstora kommuner och städer har ett torg i centrum där du kan köpa färska grönsaker, frukter, bär och fisk. Du kan även njuta av en kopp kaffe och umgås med bekanta. Torgen är öppna från vår till höst och stängda på vintern på grund av det kalla vädret.

Loppmarknad

Under de senaste åren har försäljningen och inköpen av begagnade saker ökat märkbart i Finland. På loppmarknader finns det rikligt med kläder av god kvalitet som är i gott skick både för barn och vuxna samt hushållsvaror, möbler och leksaker för barn. Särskilt stort är utbudet av nästan nya barnkläder. Bekanta dig med loppmarknaderna på din ort innan du investerar i nya produkter. Genom att köpa begagnade produkter sparar du betydligt på hushållskostnaderna.

Mobiltelefon

I Finland använder alla – barn, unga, vuxna och äldre – mobiltelefon. Du kan antingen köpa ett SIM-kort och på förhand betald (prepaid) samtalstid vid R-kiosken eller skaffa ett SIM-kort från ett företag som säljer telefonabonnemang och betala telefonräkningen varje månad.

Bankkonto och bankkort

Det är nödvändigt att alla vuxna invandrare öppnar ett eget bankkonto i en bank på sin hemort eller i en närliggande kommun. Du kan ansöka om ett bankkonto med en skriftlig begäran. Förutsättningarna för ansökan är att du har ett giltigt pass och uppehållstillstånd samt är registrerad i kommunen. När kontot har öppnats får du ett bankkort som du kan använda för att ta ut pengar från bankautomater och betala dina inköp i butiker. Kom ihåg PIN-koden till ditt bankkort. PIN-koden är ett nummer med 4 siffror som du får från banken.

Det finns bankautomater i varje centrum och affärscentrum. Du kan ta ut kontanter i euro, som är Finlands och många andra europeiska länders valuta. Bankautomaten är en liten dator. Du kan använda den endast med en PIN-kod. PIN-koden knappas in i automaten och på detta sätt kan du lyfta pengar från ditt konto. Det är viktigt att du tar väl hand om din PIN-kod och ditt bankkort så att du inte tappar bort dem.

I Finland är det vanligare att man betalar med bankkort. Affärerna har en liten maskin i vilken du för in bankkortet och efter detta knappas du in din PIN-kod. Inköpssumman dras automatiskt från ditt bankkonto. Du kan dock även betala inköpen med kontanter.

Kollektivtrafik

Människor använder i ganska stor utsträckning sin egen bil i Finland, men de använder även ofta kollektivtrafik. Lokalbussar, lokaltåg och spårvagnar är offentliga kommunikationsmedel i lokaltrafiken. I huvudstaden finns det även en tunnelbana, dvs. metro. Långfärdsbussar och tåg är offentliga kommunikationsmedel i fjärrtrafiken. Det är vanligtvis billigare att resa med offentliga kommunikationsmedel än att köra bil.

Buss

Vänta på lokalbussar på busshållplatser som är märkta med trafikmärken. Bussarna stannar vid hållplatserna för att plocka upp passagerare. När bussen närmar sig ska du signalera så att föraren vet att han eller hon ska stanna. På de flesta orter betalar du för bussresan med ett buskort som du har skaffat och laddat med pengar på förhand. Om du inte har ett buskort, betalar du med kontanter.

Långfärdsbussarna plockar upp passagerare vid fjärrtrafikens busshållplatser och på busstationerna i kommunernas centrum. Priserna för längre resor är ofta billigare om du har skaffat biljetten på förhand.

Tåg

Det statliga järnvägsbolaget VR är verksamt i Finland. Tågen kör i stor utsträckning till olika delar av landet. Städerna har järnvägsstationer. Tågen stannar endast vid järnvägsstationerna och du kan stiga av och ombord på tåget endast på stationerna. Biljetten köper du vanligtvis på järnvägsstationen, men du kan även köpa den på tåget eller på webben.

Att cykla

Cyklar används i stor utsträckning i Finland. Många cyklar till skolan eller jobbet. Du kan lämna cykeln på ställen som har reserverats för dem. När du cyklar är det viktigt att följa trafikreglerna och använda cykelhjälm. Cyklisterna ska akta sig för människor som går på gångvägar och korsar övergångsställen.

Rökning

Lagen förbjuder rökning i offentliga utrymmen och på bland annat följande ställen: flygplatser, järnvägsstationer, busstationer, bussar, tåg, flygplan, caféer, skolor, ämbetsverk, trappuppgångar, möten och andra ställen. Särskilda platser för rökning har skapats i offentliga utrymmen. De är tydligt utmärkta. Cigarettfimpar ska slängas i sopkorgar avsedda för dem.